

Kreiranje surrealističkih ilustracija od portretnih fotografija

Dunkel, Rene

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Graphic Arts / Sveučilište u Zagrebu, Grafički fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:216:971374>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-28**

Repository / Repozitorij:

[Faculty of Graphic Arts Repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
GRAFIČKI FAKULTET

RENE DUNKEL

**KREIRANJE SUREALISTIČNIH
ILUSTRACIJA OD PORTRETNIH
FOTOGRAFIJA**

DIPLOMSKI RAD

Zagreb, 2021

Sveučilište u Zagrebu
Grafički fakultet

RENE DUNKEL

**KREIRANJE SUREALISTIČNIH
ILUSTRACIJA OD PORTRETNIH
FOTOGRAFIJA**

DIPLOMSKI RAD

Mentor:

Doc.dr.sc. Miroslav Mikota

Student:

Rene Dunkel

SAŽETAK

Nadrealizam u svijetu umjetnosti postao je popularan početkom 1920-ih kao izraz revolucionarne filozofije. Cilj mu je bio osloboditi krute racionalnosti i restriktivne navike u politici, religiji i društvenom ponašanju. Ako svoje misli oslobodimo od civiliziranih standarda, dolazimo do istina koje nikada prije nismo znali. Neometana razumom, izvan uobičajenih estetskih i moralnih pravila, igra mašte dolazi do novih rješenja za probleme života. Uvjerljiva nadrealna slika ubrizgava šok u nečiji psihički sustav, otkrivajući tako skrivene emocionalne, psihološke i duhovne uvide. Ovaj umjetnički stil ponekad je prikazivao otuđenost koju su ljudi osjećali u modernom svijetu, dok je pokušavao ukazati put duboko u psihu kako bi otkrio nečiju individualnost. Ako kažemo da fotografija realno prikazuje stvarnost, započinjemo s istraživanjem vrlo različitog psihološkog, filozofskog i umjetničkog teritorija: nadrealne fotografije. One mijenjaju tu granicu između stvarnosti i fantazije, pokazujući nam stvari koje su nemoguće u svakodnevnom životu.

Cilj izrade ovog diplomskog rada, je upoznavanje s osnovnim i naprednim funkcijama Photoshopa, te izrade nadrealističnih ilustracija. Za potrebu izrade surealističnih ilustracija potrebno je razumjeti različite poput sadržaja, vizualnog stila, tehnike snimanja, kompozicije i kompozicije i naknadne obrade mogu dovesti do složenih nadrealnih fotografija.

Ključne riječi: surealizam, umjetnost, ilustracije, Photoshop

ABSTRACT

Surrealism in the art world became popular in the early 1920s as an expression of revolutionary philosophy. His goal was to free rigid rationalities and restrictive habits in politics, religion, and social behavior. If we free our thoughts from civilized standards, we come to truths we never knew before. Unhindered by reason, beyond the usual aesthetic and moral rules, the game of imagination comes to new solutions to the problems of life. A compelling surreal image injects shock into one's psychic system, thus revealing hidden emotional, psychological, and spiritual insights. This artistic style sometimes portrayed the alienation people felt in the modern world, while trying to point a way deep into the psyche to reveal one's individuality. If we say that photography realistically depicts reality, we begin by exploring a very different psychological, philosophical, and artistic territory: surreal photography. They change that boundary between reality and fantasy, showing us things that are impossible in everyday life

The aim of this thesis is to get acquainted with the basic and advanced functions of Photoshop, and to create surrealistic illustrations. For the need to make surrealistic illustrations it is necessary to understand different such as content, visual style, shooting technique, composition and composition and subsequent processing can lead to complex surreal photographs.

Key words: Surrealism, Art, Illustrations, Photoshop

1 Sadržaj

SAŽETAK.....	2
1. UVOD	5
2. Osnivanje pokreta.....	6
3. Zlatno doba.....	10
4. Period 2 Svjetskog rata i poslijeratnog razdoblja.....	12
5. Nadrealistički umjetnici	15
5.1. Lee Miller	16
5.2. Dora Maar.....	17
5.3. Claude Cahun	18
5.4. Florence Henri	19
5.5. Man Ray	20
5.6. Maurice Tabard.....	21
5.7. Hans Bellmer	22
5.8. René Magritte	23
6. Nadrealne tehnike fotografiranja.....	24
6.1. Fotomontaža	24
6.2. Zamućivanje	25
6.3. Brzina zatvarača	26
6.4. Lebdjenje	27
6.5. Solarizacija	28
7. Eksperimentalni dio.....	29
7.1. Opći ciljevi rada.....	29
7.2. Tijek izrade	29
8. Zaključak.....	36
9. Literatura	37
1. Popis fotografija	40

1. UVOD

Nadrealizam je bio kulturni pokret koji se razvio u Europi nakon Prvog svjetskog rata i na njega je uvelike utjecao Dada. [1] Pokret je najpoznatiji po svojim vizualnim umjetničkim djelima i spisima te uspoređivanju udaljenih stvarnosti kako bi aktivirao nesvjesni um kroz slike. Umjetnici su slikali uznemirujuće, nelogične prizore, ponekad s fotografskom preciznošću, stvarajući čudna stvorenja od svakodnevnih predmeta i razvijajući tehnike slikanja koje su nesvjesnom omogućile izražavanje. [2] Njegov je cilj bio, prema vođi Andréu Bretonu, "riješiti ranije proturječne uvjete sna i stvarnosti u apsolutnu stvarnost, nadstvarnost" ili nadrealnost. [3] [4] [5]

Nadrealistička djela sadrže elemente iznenađenja, neočekivana sučeljavanja i pogrešne zaključke. Međutim, mnogi nadrealistički umjetnici i književnici smatraju svoje djelo izrazom filozofskog pokreta prije svega (na primjer, "čistog psihičkog automatizma" o kojem Breton govori u prvom Nadrealističkom manifestu), pri čemu su sama djela sporedna, tj. izrađena djela nadrealističkog eksperimentiranja. [6] Vođa Breton bio je izričit u svojoj tvrdnji da je nadrealizam, prije svega, revolucionarni pokret. U to vrijeme pokret je bio povezan s političkim pokretima poput komunizma i anarhizma.

Kaže se da je izraz "nadrealizam" skovao Guillaume Apollinaire još 1917. [7] [8] Međutim, nadrealistički pokret službeno je osnovan tek 15. listopada 1924., kada je francuski pjesnik i kritičar André Breton u Parizu objavio Nadrealistički manifest. [9] Najvažnije središte pokreta bio je Pariz u Francuskoj. Od 1920 -ih, pokret se proširio po cijelom svijetu, utječući na vizualnu umjetnost, književnost, film i glazbu mnogih zemalja i jezika, kao i na političku misao i praksu, filozofiju i društvenu teoriju.

2. Osnivanje pokreta

Riječ "nadrealizam" prvi je puta u ožujku 1917. skovao Guillaume Apollinaire. [10] U pismu Paulu Derméeu napisao je: "S obzirom na sve, mislim da je zapravo bolje usvojiti nadrealizam nego natprirodnost, koju sam prvi put upotrijebio" [11]

Apollinaire je taj izraz upotrijebio u svojim programskim bilješkama za Ballets Russes, Parada Sergeja Diaghileva, čija je premijera izvedena 18. svibnja 1917. Parada je imala jedan čin prema scenariju Jeana Cocteaua, a izvodio ju je Erik Satie. Cocteau je opisao balet kao "realan". Apollinaire je otišao dalje, opisavši Paradu kao "nadrealističku": [12]

Ovo novo savezništvo jer su do sada scenografija i kostimi bili povezani samo činjeničnim vezama - u Paradi je dovelo do svojevrsnog nadrealizma, koji smatram polazištem za čitav niz manifestacija novi Duh koji se danas osjeća i koji će se sigurno svidjeti našim najboljim umovima. Možemo očekivati da će to unijeti duboke promjene u našu umjetnost i manire kroz univerzalnu radost, jer je ipak prirodno da idu u korak sa znanstvenim i industrijskim napretkom. (Apollinaire, 1917.) [13]

Prvi svjetski rat raspršio je pisce i umjetnike sa sjedištem u Parizu, a mnogi su se u međuvremenu uključili u Dada, vjerujući da su pretjerana racionalna misao i buržoaske vrijednosti donijele rat ratnom sukobu. Dadaisti su prosvjedovali okupljanjima protiv umjetnosti, performansima, spisima i umjetničkim djelima. Nakon rata, kada su se vratili u Pariz, aktivnosti Dade su nastavljene.

Tijekom rata, André Breton, koji se školovao u medicini i psihijatriji, služio je u neurološkoj bolnici gdje je koristio psihoanalitičke metode Sigmunda Freuda s vojnicima koji su patili od šoka. Upoznavši mladog književnika Jacquesa Vachéa, Breton je osjetio da je Vaché duhovni sin književnika i utemeljitelja patafizike Alfreda Jarryja. Divio se antisocijalnom stavu mladog književnika i omalovažavanju uspostavljene umjetničke tradicije. Kasnije je Breton napisao: "U književnosti su me sukcesivno vodili Rimbaud, Jarry, Apollinaire, Nouveau, Lautréamont, ali Jacques Vaché najviše dugujem." [14]

U Parizu se Breton pridružio Dada aktivnostima i pokrenuo književni časopis Littérature zajedno s Louisom Aragonom i Philippeom Soupaultom. Počeli su eksperimentirati s automatskim pisanjem - spontanim pisanjem bez cenzure svojih misli - te su spise, kao i izvještaje o snovima, objavili u časopisu. Breton i Soupault nastavili su pisati razvijajući svoje tehnike automatizma i objavili Magnetska polja (1920).

Do listopada 1924. formirale su se dvije suparničke nadrealističke skupine koje su objavile Nadrealistički manifest. Svaki je tvrdio da je nasljednik revolucije koju je pokrenuo Appolinaire. Jednu skupinu, koju je vodio Yvan Goll, činili su Pierre Albert-Birot, Paul Dermée, Céline Arnaud, Francis Picabia, Tristan Tzara, Giuseppe Ungaretti, Pierre Reverdy, Marcel Arland, Joseph Delteil, Jean Painlevé i Robert Delaunay, među ostalima. [17] Grupa koju je vodio André Breton tvrdila je da je automatizam bolja taktika društvenih promjena od Dada, na čelu s Tzarom, koji je sada bio njihov rival. Bretonova grupa rasla je tako da uključuje pisce i umjetnike iz različitih medija kao što su Paul Éluard, Benjamin Péret, René Crevel, Robert Desnos, Jacques Baron, Max Morise, [18] Pierre Naville, Roger Vitrac, Gala Éluard, Max Ernst, Salvador Dalí, Luis Buñuel, Man Ray, Hans Arp, Georges Malkine, Michel Leiris, Georges Limbour, Antonin Artaud, Raymond Queneau, André Masson, Joan Miró, Marcel Duchamp, Jacques Prévert i Yves Tanguy. [19] [20]

Razvijajući svoju filozofiju, vjerovali su da će nadrealizam zastupati ideju da su obični i slikoviti izrazi vitalni i važni, ali da smisao njihovog rasporeda mora biti otvoren za čitav raspon mašte prema hegelovskoj dijalektici. Također su se osvrnuli na marksističku dijalektiku i rad takvih teoretičara kao što su Walter Benjamin i Herbert Marcuse.

Freudov rad sa slobodnim druženjima, analizom snova i nesvjesnim bio je od najveće važnosti za nadrealiste u razvoju metoda oslobađanja mašte. Prihvatili su idiosinkraziju, odbacujući pritom ideju temeljnog ludila. Kao što je Dalí kasnije objavio: "Postoji samo jedna razlika između ludaka i mene. Nisam ljut." [18]

Osim korištenja analize snova, naglasili su da se "unutar istog okvira mogu kombinirati elementi koji se obično ne nalaze zajedno kako bi proizveli nelogične i zapanjujuće učinke." [21] Breton je u svoj manifest iz 1924. uključio ideju o zapanjujućim jukstapozicijama zauzvrat iz eseja iz 1918. pjesnika Pierrea Reverdyja, koji je rekao: "sučeljavanje dviju manje ili više udaljenih stvarnosti. Što je odnos između dviju suprotstavljenih stvarnosti udaljeniji i istinitiji, to će slika biti jača - veća će biti njezina emocionalnost moć i pjesnička stvarnost." [22]

Grupa je imala za cilj revolucionirati ljudsko iskustvo u njegovim osobnim, kulturnim, društvenim i političkim aspektima. Htjeli su osloboditi ljude lažne racionalnosti, restriktivnih običaja i struktura. Breton je proglasio da je pravi cilj nadrealizma "živjela socijalna revolucija i samo ona!" U tu svrhu nadrealisti su se u različito vrijeme slagali s komunizmom i anarhizmom.

Godine 1924. dvije nadrealističke frakcije objavile su svoju filozofiju u dva odvojena nadrealistička manifesta. Iste godine osnovan je Biro za nadrealistička istraživanja koji je počeo izdavati časopis *La Révolution surréaliste*.

Yvan Goll, *Surréalisme, Manifeste du surréalisme*, [23] svezak 1, broj 1, 1. listopada 1924., omot Robert Delaunay

Glavni članak: Nadrealistički manifest

Do 1924. godine formirale su se dvije suparničke nadrealističke skupine. Svaka je grupa tvrdila da je nasljednica revolucije koju je pokrenuo Apollinaire. Jednu skupinu, koju je vodio Yvan Goll, činili su Pierre Albert-Birot, Paul Dermée, Céline Arnauld, Francis Picabia, Tristan Tzara, Giuseppe Ungaretti, Pierre Reverdy, Marcel Arland, Joseph Delteil, Jean Painlevé i Robert Delaunay, između ostalih. [24]

Druga skupina, koju je predvodio Breton, uključivala je između ostalih Aragon, Desnos, Éluarda, baruna, Crevela, Malkinea, Jacques-Andréa Boiffarda i Jean Carrivea. [25]

Yvan Goll objavio je *Manifeste du surréalisme*, 1. listopada 1924., u svom prvom i jedinom broju *Surréalisme* [23] dva tjedna prije objavljivanja bretonske *Manifeste du surréalisme*, koju su izdali Éditions du Sagittaire, 15. listopada 1924. godine.

Goll i Breton otvoreno su se sukobili, u jednom trenutku doslovno se sukobili, u *Comédie des Champs-Élysées* [24] oko prava na izraz nadrealizam. Na kraju je Breton dobio bitku taktičkom i brojčanom superiornošću. [26] [27] Premda je svađa oko anteriornosti nadrealizma završena pobjedom Bretona, povijest nadrealizma od tog trenutka ostala bi obilježena prijelomima, ostavkama i glasnim ekskomunikacijama, pri čemu bi svaki nadrealist imao svoje viđenje problema i ciljeva te prihvaćao više ili manje definicija koje je iznio André Breton. [28] [29]

Pokret sredinom 1920-ih karakteriziraju sastanci u kafićima na kojima su nadrealisti igrali kolaborativne igre crtanja, raspravljali o teorijama nadrealizma i razvijali razne tehnike, poput automatskog crtanja. Breton je u početku sumnjao da bi vizualne umjetnosti mogle biti čak i korisne u nadrealističkom pokretu jer se činilo da su manje podatne i otvorene za slučajnost i

automatizam. Taj je oprez nadvladao otkriće tehnika kao što su frottage, grattage [30] i decalcomania.

Ubrzo su se uključili i drugi vizualni umjetnici, uključujući Giorgia de Chirica, Maxa Ernsta, Joana Miróa, Francisa Picabiju, Yvesa Tanguya, Salvadora Dalíja, Luisa Buñuela, Alberta Giacomettija, Valentinea Huga, Méreta Oppenheima, Toyena, Kansukea Yamamota i kasnije nakon drugog rata: Enrico Donati. Premda se Breton divio Pablu Picassu i Marcelu Duchampu i udvarao im se da se pridruže pokretu, ostali su periferni. [31] Pridružilo se i više pisaca, uključujući bivšeg dadaistu Tristana Tzara, René Char i Georges-a Sadoula

1925. u Bruxellesu se formirala autonomna nadrealistička skupina. U grupi su bili glazbenik, pjesnik i umjetnik E. L. T. Mesens, slikar i književnik René Magritte, Paul Nougé, Marcel Lecomte i André Souris. 1927. pridružio im se pisac Louis Scutenaire. Redovito su se dopisivali s pariškom grupom, a 1927. i Goemans i Magritte preselili su se u Pariz i posjećivali Bretonov krug. [19] Umjetnici su sa korijenima u Dadi i kubizmu, apstrakcijom Vasilija Kandinskog, ekspresionizmom i postimpresionizmom dosegli i do starijih "krvnih loza" ili proto-nadrealista poput Hieronymusa Boscha te takozvane primitivne i naivne umjetnosti.

Automatski crteži Andréa Massona iz 1923. često se koriste kao točka prihvaćanja vizualnih umjetnosti i odmora od Dade, jer odražavaju utjecaj ideje nesvjesnog uma. Drugi primjer je Giacomettijev Torzo iz 1925. godine, koji je označio njegovo kretanje ka pojednostavljenim oblicima i inspiraciju iz predklasične skulpture.

Međutim, upečatljiv primjer linije koja se koristi za podjelu Dade i nadrealizma među stručnjacima za umjetnost je uparivanje Malog stroja iz 1925. koji je osobno konstruirao Minimax Dadamax (Von minimax dadamax selbst konstruiertes maschinchen) [32] s The Kiss (Le Baiser) [33]] iz 1927. Max Ernst. [pojasni] Prvi se općenito smatra udaljenim i erotskim podtekstom, dok drugi predstavlja otvoreni i izravni erotski čin. [nepravilna sinteza?] U drugom utjecaj Miróa i crteža Picassov stil vidljiv je upotrebom zakrivljenosti tekućine i križanjem linija i boja, dok prvi uzima izravnost koja bi kasnije bila utjecajna u pokretima poput pop arta.

3. Zlatno doba

Tijekom tridesetih godina 20. stoljeća nadrealizam je i dalje postao vidljiviji široj javnosti. U Londonu se razvila nadrealistička skupina, a prema Bretonu, njihova Londonska međunarodna nadrealistička izložba iz 1936. godine bila je vrhunac tog razdoblja i postala je uzor za međunarodne izložbe. Još jedna engleska nadrealistička skupina razvila se u međuvremenu u Birminghamu, a odlikovala se protivljenjem londonskim nadrealistima i sklonostima prema francuskom srcu nadrealizma. Dvije grupe će se pomiriti kasnije u desetljeću.

Dalí i Magritte stvorili su najpoznatije slike pokreta. Dalí se pridružio grupi 1929., a sudjelovao je u brzom uspostavljanju vizualnog stila između 1930. i 1935. godine.

Nadrealizam kao vizualni pokret pronašao je metodu: razotkriti psihološku istinu; oduzimanje običnih predmeta od njihovog normalnog značaja, za stvaranje uvjerljive slike koja je izvan uobičajene formalne organizacije, kako bi se kod gledatelja izazvala empatija.

1931. godina bila je godina kada je nekoliko slikara nadrealista proizvelo djela koja su označila prekretnice u njihovoj stilskoj evoluciji: Magritteov glas svemira (*La Voix des airs*) [34] primjer je ovog procesa, gdje tri velike kugle koje predstavljaju zvona vise iznad krajolika. Još jedan nadrealistički krajolik iz iste godine je Palača Yves Tanguy (*Palais promontoire*), sa svojim istopljenim oblicima i tekućim oblicima. Tekući oblici postali su Dalíjev zaštitni znak, osobito u djelu *The Persistence of Memory*, koje prikazuje sliku satova koji se spuštaju kao da se tope.

Karakteristike ovog stila - kombinacija prikazanog, apstraktnog i psihološkog - postale su simbol otuđenja koje su mnogi ljudi osjećali u modernom razdoblju, u kombinaciji sa osjećajem dubljeg prodiranja u psihu cijela sa svojom individualnošću".

Između 1930. i 1933., Nadrealistička skupina u Parizu izdala je časopis *Le Surréalisme au service de la révolution* kao nasljednika *La Révolution surréaliste*.

Od 1936. do 1938. grupi su se pridružili Wolfgang Paalen, Gordon Onslow Ford i Roberto Matta. Paalen je pridonio *Fumageu* i Onslow Ford *Coulageu* kao nove slikovne automatske tehnike.

Dugo nakon što su osobne, političke i profesionalne napetosti fragmentirale nadrealističku skupinu, Magritte i Dalí nastavili su definirati vizualni program u umjetnosti. Ovaj je program

segao dalje od slikarstva, obuhvatio je i fotografiju, što se može vidjeti iz autoportreta Man Raya, čija je upotreba ambalaže utjecala na kolažne kutije Roberta Rauschenberga.

Tijekom 1930 -ih Peggy Guggenheim, važna američka kolekcionarka umjetnina, udala se za Maxa Ernsta i počela promovirati rad drugih nadrealista, poput Yvesa Tanguya i britanskog umjetnika Johna Tunnarda.

Velike izložbe 1930 -ih

- 1936. - Londonsku međunarodnu nadrealističku izložbu u Londonu organizira povjesničar umjetnosti Herbert Read, s uvodom Andréa Bretona.
- 1936. - Muzej moderne umjetnosti u New Yorku prikazuje izložbu Fantastična umjetnost, Dada i nadrealizam.
- 1938.-Nova galerija Internationale du Surréalisme održana je u galeriji Beaux-arts u Parizu, s više od 60 umjetnika iz različitih zemalja, na kojoj je prikazano oko 300 slika, predmeta, kolaža, fotografija i instalacija. Nadrealisti su htjeli stvoriti izložbu koja bi sama po sebi bila kreativan čin i pozvali su na to Marcela Duchampa, Wolfganga Paalena, Man Raya i druge. Na ulazu u izložbu Salvador Dalí postavio je svoj kišni taksi (stari taksi namješten da proizvodi stalnu kap vode po unutrašnjosti prozora, a stvorenje s glavom morskog psa na vozačevom mjestu i plavokosi maneken puzi s puževima straga) pozdravili su zaštitnike koji su bili u cjelovečernjoj haljini. Ulica nadrealista ispunila je jednu stranu predvorja manekenkama odjevenim od raznih nadrealista. Paalen i Duchamp projektirali su glavnu dvoranu da izgleda kao špilja s 1.200 vreća ugljena okačenih o strop iznad lonca za ugljen s jednom žaruljom koja je pružala jedino osvjetljenje, kao i pod prekriven vlažnim lišćem i blatom. [63] Pokrovitelji su dobili svjetiljke s kojima su mogli vidjeti umjetnost. Na podu je Wolfgang Paalen stvorio malo jezero sa travama i mirisom pržene kave ispunio je zrak. Na veliko zadovoljstvo nadrealista, izložba je skandalizirala gledatelje. [31]

4. Period 2 Svjetskog rata i poslijeratnog razdoblja

Drugi svjetski rat napravio je pustoš ne samo za opće stanovništvo Europe, već posebno za europske umjetnike i književnike koji su se protivili fašizmu i nacizmu. Mnogi važni umjetnici pobjegli su u Sjevernu Ameriku i relativnu sigurnost u Sjedinjenim Državama. Umjetnička zajednica u New Yorku posebno se već borila s nadrealističkim idejama, a nekoliko umjetnika poput Arshilea Gorkyja, Jacksona Pollocka i Roberta Motherwella blisko se približilo samim nadrealističkim umjetnicima, iako s izvjesnom sumnjom i rezervom. Ideje koje se tiču nesvjesnog i slika iz snova brzo su prihvaćene. Do Drugog svjetskog rata okus američke avangarde u New Yorku odlučno se okrenuo prema apstraktnom ekspresionizmu uz podršku ključnih stvaratelja okusa, uključujući Peggy Guggenheim, Lea Steinberga i Clementa Greenberga. Međutim, ne treba lako zaboraviti da je i sam apstraktni ekspresionizam izrastao iz susreta američkih (osobito njujorških) umjetnika s europskim nadrealistima koji su samoproglašeni tijekom Drugog svjetskog rata. Naročito su Gorky i Paalen utjecali na razvoj ove američke umjetničke forme koja je, kao što je to učinio nadrealizam, slavila trenutni ljudski čin kao izvor kreativnosti. Rani radovi mnogih apstraktnih ekspresionista otkrivaju čvrstu vezu između površnijih aspekata oba pokreta i pojave (kasnije) aspekata dadaističkog humora kod umjetnika poput Rauschenberga koji bacaju još jasnije svjetlo na povezanost. Sve do pojave pop umjetnosti, nadrealizam je mogao biti najvažniji utjecaj na nagli rast američke umjetnosti, pa se čak i u Popu može pronaći dio humora koji se očituje u nadrealizmu, često okrenut kulturnoj kritici .

Drugi svjetski rat zasjenio je, na neko vrijeme, gotovo svu intelektualnu i umjetničku produkciju. 1939. Wolfgang Paalen prvi je napustio Pariz u Novi svijet kao egzil. Nakon dugog putovanja kroz šume Britanske Kolumbije, nastanio se u Meksiku i osnovao svoj utjecajni umjetnički časopis Dyn. 1940. Yves Tanguy oženio se američkom slikaricom nadrealista Kay Sage. 1941. Breton je otišao u Sjedinjene Države, gdje je zajedno s Maxom Ernstom, Marcelom Duchampom i američkim umjetnikom Davidom Hareom suosnivao kratkotrajni časopis VVV. Međutim, američki pjesnik Charles Henri Ford i njegov časopis View ponudili su Bretonu kanal za promicanje nadrealizma u Sjedinjenim Državama. Posebno izdanje View o Duchampu bilo je ključno za javno razumijevanje nadrealizma u Americi. Istaknuta je njegova povezanost s nadrealističkim metodama, ponuđena interpretacija njegovog Bretonovog djela, kao i Bretonovo gledište da je Duchamp predstavljao most između ranih modernih pokreta, poput

futurizma i kubizma, do nadrealizma. Wolfgang Paalen napustio je grupu 1942. zbog političkih/filozofskih razlika s Bretonom.

Iako se rat pokazao remetilačkim za nadrealizam, radovi su se nastavili. Mnogi su nadrealistički umjetnici nastavili istraživati svoje rječnike, uključujući Magritte. Mnogi članovi nadrealističkog pokreta nastavili su se dopisivati i sastajati. Iako je Dalíja Breton možda ekskomunicirao, on nije napustio ni svoje teme iz tridesetih godina prošlog stoljeća, uključujući spominjanje "postojanosti vremena" u kasnijoj slici, niti je postao slikovit pompez. Njegovo klasično razdoblje nije predstavljalo tako oštar prekid s prošlošću koliko bi neki opisi njegovih djela mogli prikazati, a neki, poput Andréa Thiriona, tvrdili su da su nakon tog razdoblja postojala njegova djela koja su i dalje imala određenu važnost za pokret.

Tijekom 1940 -ih utjecaj nadrealizma osjetio se i u Engleskoj, Americi i Nizozemskoj gdje su Gertrude Pape i njezin suprug Theo van Baaren pomogli popularizirati ga u svojoj publikaciji Čisti rupčić. Mark Rothko zainteresirao se za biomorfne figure, a u Engleskoj su Henry Moore, Lucian Freud, Francis Bacon i Paul Nash koristili ili eksperimentirali s nadrealističkim tehnikama. Međutim, Conroy Maddox, jedan od prvih britanskih nadrealista čije je djelo u ovom žanru datiralo od 1935. godine, ostalo u pokretu, te je 1978. organizirao izložbu aktualnih nadrealističkih djela kao odgovor na raniju predstavu koja ga je razbjesnila jer nije na pravi način predstavljala Nadrealizam. Maddoxova izložba pod nazivom Nadrealizam neograničeno održana je u Parizu i privukla je međunarodnu pozornost. Posljednji samostalni nastup održao je 2002., a tri godine kasnije umro. Magritteovo djelo postalo je realističnije u prikazu stvarnih objekata, zadržavajući pritom element sučeljavanja, poput 1951. u Osobnim vrijednostima (Les Valeurs Personnelles) i Carstva svjetlosti iz 1954. (L'Empire des lumières). Magritte je nastavio proizvoditi djela koja su ušla u umjetnički rječnik, kao što je dvorac u Pirinejima (Le Château des Pyrénées), koji se odnosi na Voix iz 1931. godine, u suspenziji nad krajolikom.[34]

Ostale osobe iz nadrealističkog pokreta bile su protjerane. Nekoliko tih umjetnika, poput Roberta Matte (prema njegovu vlastitom opisu) "ostali su bliski nadrealizmu". [31]

Nakon sloma Mađarske revolucije 1956., Endre Rozsda vratio se u Pariz kako bi nastavio stvarati vlastitu riječ koja je nadišla nadrealizam. Predgovor njegovoj prvoj izložbi u galeriji Furstenberg (1957.) napisao je Breton. [35]

Mnogi novi umjetnici izričito su preuzeli nadrealistički transparent. Dorothea Tanning i Louise Bourgeois nastavile su raditi, na primjer, s Tanning's Rainy Day Canape iz 1970. Duchamp je nastavio proizvoditi skulpturu u tajnosti, uključujući instalaciju s realističnim prikazom žene vidljive samo kroz špijunku.

Breton je nastavio pisati i zagovarati važnost oslobađanja ljudskog uma, kao što je objavljivanjem *The Tower of Light* 1952. Bretonov povratak u Francusku nakon rata započeo je novu fazu nadrealističke aktivnosti u Parizu i njegove kritike racionalizma i dualizma našao novu publiku. Breton je inzistirao na tome da je nadrealizam stalna pobuna protiv svođenja čovječanstva na tržišne odnose, vjerske geste i bijedu te da se zagovara važnost oslobađanja ljudskog uma.

Velike izložbe 1940 -ih, 50 -ih i 60 -ih godina

- 1942. - Prvi radovi nadrealizma - New York - Nadrealisti su ponovno pozvali Duchampa da osmisli izložbu. Ovaj put tkao je trodimenzionalnu mrežu žica po prostorijama prostora, što je u nekim slučajevima učinilo gotovo nemogućim vidjeti djela. [35] S sinom suradnika napravio je tajni dogovor da dovede svoje prijatelje na otvaranje emisije, pa su, kad su stigli fino odjeveni mecene, zatekli desetak djece u sportskoj odjeći kako udaraju, dodaju lopte i preskaču užu. Njegov dizajn za katalog emisije uključivao je "pronađene", umjesto postavljene, fotografije umjetnika. [31]
- 1947. - Međunarodna nadrealistička izložba - Galerie Maeght, Pariz
- 1959. - Međunarodna nadrealistička izložba - Pariz
- 1960. - Nadrealistički upad u domen čarobnjaka - New York

5. Nadrealistički umjetnici

1924. s Nadrealističkim manifestom Andréa Bretona rođen je nadrealizam.

Privučeni spisima Sigmunda Freuda, umjetnici pokreta istraživali su nesvjesno u svojim djelima. Prihvatili su element slučaja, bavili se snovima i stvorili vizualni jezik latentne seksualne želje kroz simboliku i ženski oblik. Mnogi od njih također su gledali na Freudovu ideju o "neobičnom" kako bi prepoznatljivi svijet pretvorio u nepoznatu verziju sebe do uznemirujućeg učinka.

Antiautoritarni i antifašistički, pokret sa sjedištem u Parizu privukao je širok spektar umjetnika. Njihova raznolika praksa inspirirala je različite kasnije pokrete, od popa do feminističke umjetnosti. Fotografija je, za razliku od slikarstva, predstavljala dodatno ograničenje - i izazov - ovisnosti o opipljivom svijetu za stvaranje neočekivanih predstava. Ispod je osam nadrealističkih fotografa koji su postavljali pitanja o prirodi stvarnosti, ljudskosti i individualnom identitetu dok su snimali svijet oko sebe na nove načine.

5.1. Lee Miller

([Slika 1](#))

1924. s Nadrealističkim manifestom Andréa Bretona rođen je nadrealizam. Privučeni spisima Sigmunda Freuda, umjetnici pokreta istraživali su nesvjesno u svojim djelima. Prihvatili su element slučaja, bavili se snovima i stvorili vizualni jezik latentne seksualne želje kroz simboliku i ženski oblik. Mnogi od njih također su gledali na Freudovu ideju o "neobičnom" kako bi prepoznatljivi svijet pretvorio u nepoznatu verziju sebe do uznemirujućeg učinka.

Anti-autoritivni i antifašistički, pokret sa sjedištem u Parizu privukao je širok spektar umjetnika. Njihova raznolika praksa inspirirala je različite kasnije pokrete, od popa do feminističke umjetnosti. Fotografija je, za razliku od slikarstva, predstavljala dodatno ograničenje - i izazov - ovisnosti o opipljivom svijetu za stvaranje neočekivanih predstava. Ispod je osam nadrealističkih fotografa koji su postavljali pitanja o prirodi stvarnosti, ljudskosti i individualnom identitetu dok su snimali svijet oko sebe na nove načine.[36]

5.2. Dora Maar

(Slika 2)

Odgojena u Buenos Airesu i Parizu, sa 19 godina Dora Maar se trajnije nastanila u glavnom gradu Francuske. Tamo je postala razrednica Henrija Cartier-Bressona i pokrenula ozbiljnu fotografsku karijeru koja bi joj donijela mjesto na londonskoj Međunarodnoj nadrealističkoj izložbi 1936. godine. Prije nego što se službeno pridružila grupi na poticaj Bretona i književnika Georges-a Bataillea, Maar je izradila fotomontaže i druge dezorijentirajuće slike za modne časopise koji su predviđali njezin skok u nadrealizam. Njezine kasnije fotografije na sličan način prikazuju neobične scenarije i superpozicije, poput Pabla Picassa u kupaćem kostimu koji drži bikovu lubanju ispred lica. Nažalost, nakon što je postala ljubavnica španjolskog umjetnika (i dokumentirala njegovu slavnu Guernicu, 1937., u tijeku), njezina je karijera posrnula jer ju je naveo da odustane od fotografije - manjeg medija u njegovim očima - za slikanje.[36]

5.3. Claude Cahun

(Slika 3)

Francuski umjetnik Claude Cahun prkosio je autoritetu i statusu quo i osobno i politički. Bila je jedna od osnivačica nadrealističke skupine Contre-Attaque, koja se suprotstavljala Hitleru i fašizmu. Dok su tijekom Drugog svjetskog rata živjeli na Kanalskim otocima koje su okupirali nacisti, ona i njezin ljubavnik Marcel Moore, koji je ujedno bio i njena polusestra, stvarali su i distribuirali antinacističke letke za koje su osuđeni na smrt (iako kazna nikada nije izvršena). Pridruživši se nadrealizmu rano, 1920-ih, Cahun je također izazvao mizoginiju, homofobiju i antisemitizam unutar same grupe, kao židovski umjetnik koji se ne slaže s spolom. Inzistirajući na rodnoj kategoriji "srednjeg roda" za sebe, stvorila je performativne, proto-feminističke fotografije-od kojih su mnogi autoportreti-koja se poigrava s identitetom, kombinira tradicionalno muške i ženske atribute i dekonstruira koncept sebstva.[36]

5.4. Florence Henri

(Slika 4)

Od vrtuljka u sjeni do nasmiješenog manekena u šeširu, subjekti Florence Henri postaju uznemirujući u pomalo neuglednim skladbama. Prvotno školovana za slikarstvo, kao studentica u Bauhausu krajem 20 -ih godina upustila se u fotografiju, a kasnije u životu izjavila: "Ono što prije svega želim je sastaviti fotografiju kao što to radim sa slikarstvom." Hvaljena zbog svojih dobro orkestriranih slika, hvaljena je ne samo kao nadrealistica već i kao inovatorica u fotografskom pokretu 20 -ih godina New Vision, koji je medij tretirao kao usmjeren i osvjetljavajući odraz svijeta. Na temelju njezina ranog izlaganja kubističkom i konstruktivističkom slikarstvu, mnoge njezine fotografije sadrže ogledala za igru s perspektivom, kao i za stvaranje dvostrukih slika - ponavljajući nadrealistički motiv. [36]

5.5. Man Ray

([Slika 5](#))

Man Ray preselio se u Pariz 1921. godine i postao vodeći član gradskih Dada i nadrealističkih krugova. Američki umjetnik hvaljen je i po svojim fotografijama i po fotoaparatom bez kamere, koje je istoimeno nazvao "rajografi". Njegove slike kreću se od portreta-s temama uključujući Millera, Meret Oppenheim, Marcela Duchampa odjevenog kao njegov ženski alter-ego, Rose Sélavy-do fotografija poluprepoznatljivih svakodnevnih predmeta nalik rendgenskim zrakama. Poput većine nadrealističkih rezultata koje su generirali muškarci, Rayove fotografije također fetišiziraju žensko tijelo: portret iz 1929. godine pod naslovom Ženski akt prikazuje anonimnu nenaručenu sjedeću osobu ispod vrata, dok kasnija slika zamišlja žensku golu kao skulpturu erotski povezanu špagom.[[36](#)]

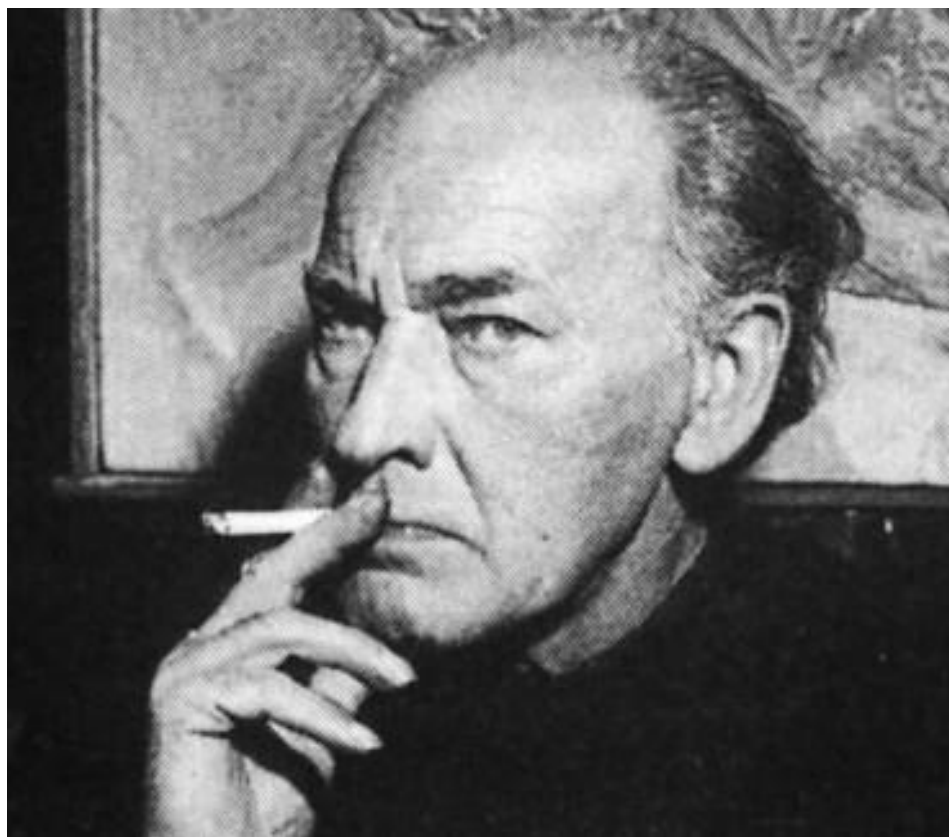
5.6. Maurice Tabard

[\(Slika 6\)](#)

Prije nego što je postao jedan od najistaknutijih fotografa nadrealista, Maurice Tabard snimio je modne fotografije poput Harper's Bazaara i Voguea 1920 -ih. Kasnije tog desetljeća i tridesetih, pomažući Rayu, bavio se solarizacijom, infracrvenom fotografijom i dvostrukom ekspozicijom, stvarajući čudna, često slojevita djela koja spajaju fantaziju, stvarnost, ljepotu i izobličenja. Kompozicija (1929), na primjer, kombinira više negativa kako bi stvorila palimpsest gole žene, omotanih ruku i neopisivog arhitektonskog prostora. Slika evocira sanjivu, gotovo duhovnu metamorfozu. Na isti način dezorijentira i solarizirani portret iz oko 1930. godine; ono što se isprva čini kao migoljenje u različitim nijansama sive, nakon pomnijeg pregledavanja razriješilo se u crte lica subjekta.[36]

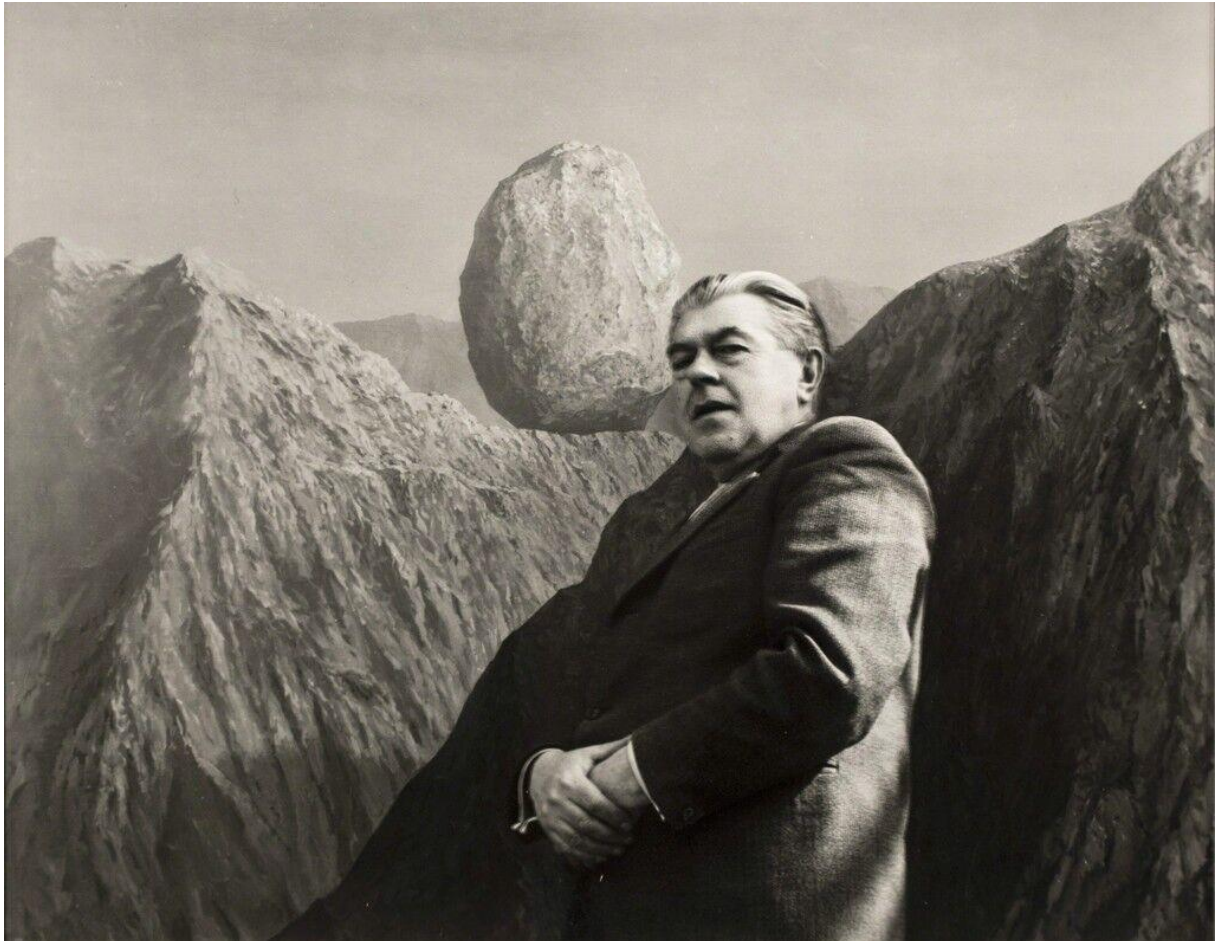
5.7. Hans Bellmer

([Slika 7](#))

Blisko povezan s umjetnicima Dade poput Georgea Grosza u Berlinu, Hans Bellmer pridružio se nadrealistima 1938. godine, kada se preselio u Pariz kako bi izbjegao nacističku osudu svog djela. Možda djelomično proizlazeći iz anti-autoritarne bezobzirnosti, zadržao je zaokupljenost adolescentnom ženskom formom, kojoj je odao grotesknu počast stvarajući-a zatim i fotografirajući-lutke obložene gipsom sa spojenim, spojivim udovima. Na jednoj upečatljivoj slici dva para nogu s čarapama za gležnjeve i Mary Janes, ujedinjene kuglastim zglobovima iznad prepona, tvore jedinstveno biće poput insekata. Na ovim seksualiziranim fotografijama Bellmer je nadrealistički motiv lutke ili manekena doveo do krajnosti, istražujući tabu seksualnu želju kroz erotske, ali uznemirujuće, vrlo dramatične kompozicije. Okrenuvši se crtanju kako bi prikazao gomoljaste oblike koji se bave spolnim činovima gotovo do svoje smrti 1975., Bellmer je jednom objasnio da ima za cilj „stvoriti [nove] želje[36]

5.8. René Magritte

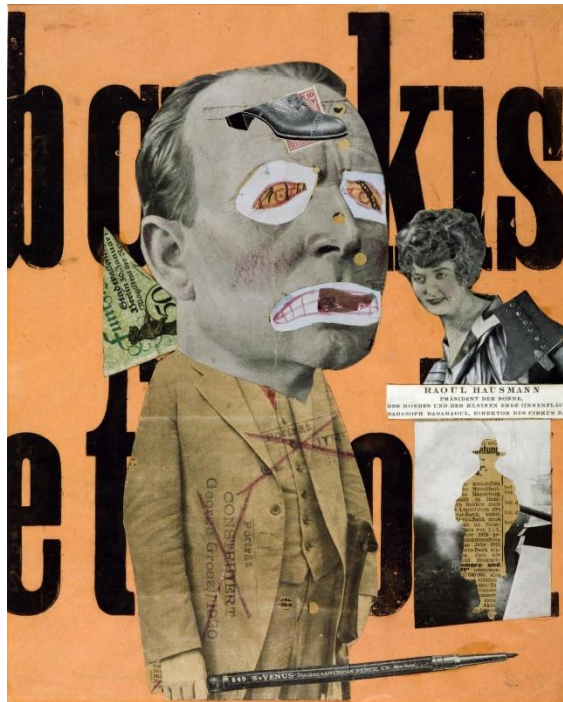

(Slika 8)

Belgijski umjetnik René Magritte poznat je prvenstveno po svojim slikama koje izazivaju razmišljanja, ali kako se pokazala nedavna izložba u njujorškoj galeriji Bruce Silverstein, bio je i plodan fotograf. Nikada nije izlagao dok je bio živ, mnoštvo njegovih fotografija i filmova otkriveno je desetljeće nakon njegove smrti 1967. godine. Uključene su obiteljske fotografije, snimke njegova života u Bruxellesu i postavljeni kadrovi na kojima se prikazuje on i njegovi prijatelji nadrealisti. U mnogim posljednjim kategorijama Magritte je eksperimentirao sa slikama i kompozicijama koje je kasnije pretočio u sada već poznate slike, poput subjekata koji maskiraju svoja lica iza predmeta ili okreću leđa gledatelju. Kako je jednom rekao o prirodi percepcije i vidljivom svijetu, "Sve što vidimo krije drugu stvar."[\[36\]](#)

6. Nadrealne tehnike fotografiranja

6.1. Fotomontaža

([Slika 9](#))

Fotomontaža se često koristi kao sredstvo izražavanja političkog neslaganja.

Prvi put su je dadaisti upotrijebili kao tehniku 1915. u svojim prosvjedima protiv Prvog svjetskog rata. Kasnije su ga prihvatili nadrealisti koji su iskoristili mogućnosti fotomontaže koje su nudile koristeći slobodnu asocijaciju za okupljanje široko različitih slika, kako bi odrazile rad nesvjesnog uma.

1923. ruski konstruktivist Aleksander Rodchenko počeo je eksperimentirati s fotomontažom kao načinom stvaranja upečatljivih društveno angažiranih slika povezanih s postavljanjem i kretanjem objekata u svemiru.

Drugi ključni predstavnici medija su John Heartfield, njemački umjetnik koji je rekonstruirao slike iz medija u znak protesta protiv njemačkog fašističkog režima i Peter Kennard; čije su

fotomontaže istraživale pitanja poput ekonomske nejednakosti, policijske brutalnosti i utrke u nuklearnom naoružanju između 1970 -ih i 1990 -ih.[37]

6.2. Zamućivanje

(Slika 10)

Da biste stvorili nadrealnu atmosferu za svoje fotografije i videozapise, subjekt bi trebao biti u fokusu, a zatim možete koristiti efekte zamućenja u fotoaparatu i postprodukciji.

Smanjivanjem otvora blende na fotoaparatu smanjit će se dubinska oštrina slike te će biti lakše zamagliti stvari koje se kreću tijekom vremena snimanja fotografije usporavanjem brzine zatvarača. U Photoshopu možete uređivati sliku i duplicirati sloj slike. Ova metoda je tehnika nadrealne fotografije izvan terena.[37]

6.3. Brzina zatvarača

Brzine zatvarača fotoaparata mogu stvoriti izvrsne nadrealne fotografije. Velika brzina zatvarača ima mogućnost zamrzavanja subjekta u pokretu, a manje brzine zatvarača mogu prikazati kretanje na fotografiji subjekta u pokretu. Brzine zatvarača traju manje od sekunde. Također može zamagliti kretanje, što može rezultirati efektom iz snova.[37]

([Slika 11](#))

6.4. Lebdjenje

Lebdjenje vašeg subjekta impresivan je način stvaranja nadrealnog efekta na vašoj fotografiji. Iskoristite stolicu ili stolicu kako biste kasnije mogli lako ukloniti u Photoshopu kako biste podigli subjekt kao da je u zraku. Međutim, da biste postigli ovaj učinak, morate fotoaparat držati u ručnom načinu rada i onemogućiti opciju automatskog izoštravanja. Morate koristiti i stativ kako biste položaj svega na dvije slike držali vrlo blizu. Jedna fotografija će imati plutajući subjekt na rekvizitu, druga bi trebala biti u osnovi ista slika, ali bez vašeg rekvizita ili subjekta u okviru. U Photoshopu otvorite obje slike, pri čemu vam je pozadinska slika donji sloj, a plutajuća slika na vrhu. Na kraju, kliknite na alat četkom, povećajte prikaz i uklonite podupirač s gornjeg sloja kako biste levitirali osobu ili objekt na slici.[37]

(Slika 12)

6.5. Solarizacija

Solarizacija, popularno poznata kao Sabattierov efekt, nadrealna je tehnika fotografije kojom se slika djelomično ili potpuno mijenja u tonu. Tehnika uključuje djelomično razvijeni film koji je izložen svjetlosti tijekom razvoja. Djelomično razvijeni film možete izložiti tako da nakratko uključite svjetlo u mračnoj komori. To rezultira preokretom sjena i istaknutih tonova, što dovodi do visoke razine kontrasta.[\[37\]](#)

([Slika 13](#))

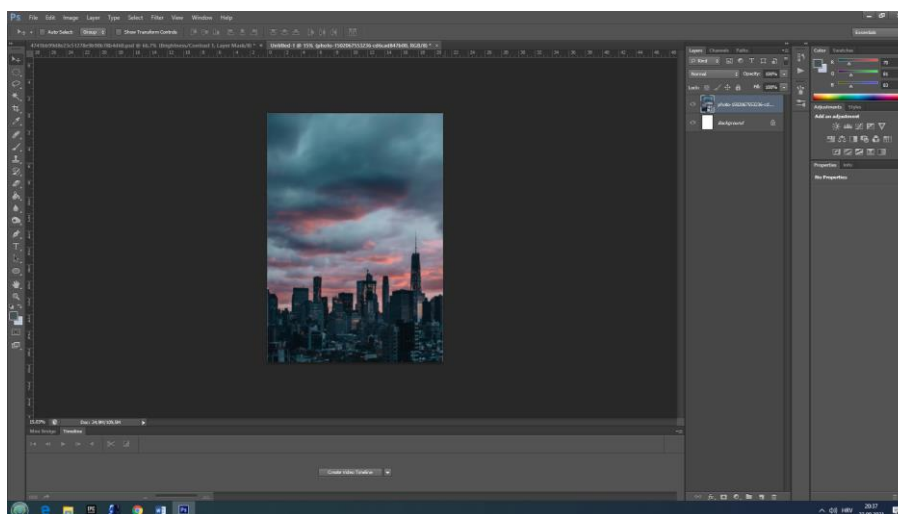
7. Eksperimentalni dio

7.1. Opći ciljevi rada

Cilj istraživanja u ovom radu je osloboditi misao, jezik i ljudsko iskustvo od ugnjetavajućih granica racionalizma. U ovo moderno doba kada nas fantastične digitalne slike mnogih oblika i veličina bombardiraju po cijele dane, navikli smo se na nelogične, iracionalne, čudne, snove i halucinantne scene - neki od nas više nego drugi. Nadrealne slike izgubile su pomalo svoju snagu da nas iznenade, dezorijentiraju i šokiraju. Iz tog razlog smatram da je potrebno više pogurati stvaranje bizarnih, primitivnih fotografija - ne nužno da bi istražili novi teritorij u nadrealističkoj simbolici i značenjima, već samo da bi dobili reakciju gledatelja.

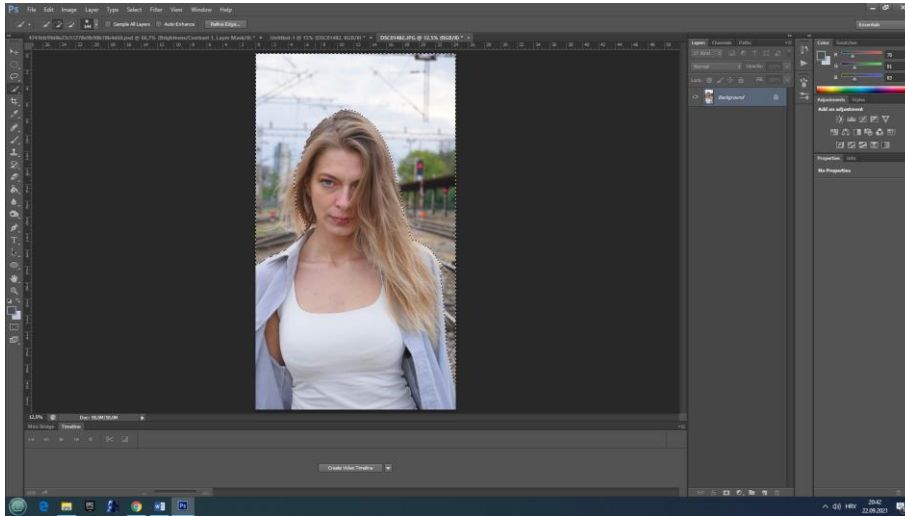
7.2. Tijek izrade

Prvi korak u postprodukciji je prebacivanje fotografija s memorijske kartice fotoaparata na računalo. Koristit će se oko desetak različitih snimljenih i preuzetih fotografija za izradu Ilustracije u Photoshopu. U prvom koraku otvoriti će se prva fotografija koja će biti pozadina cijele ilustracije. Nakon toga radi se kopija pozadinskog layera na kojem će se raditi. Novi layer nazivamo nebo.

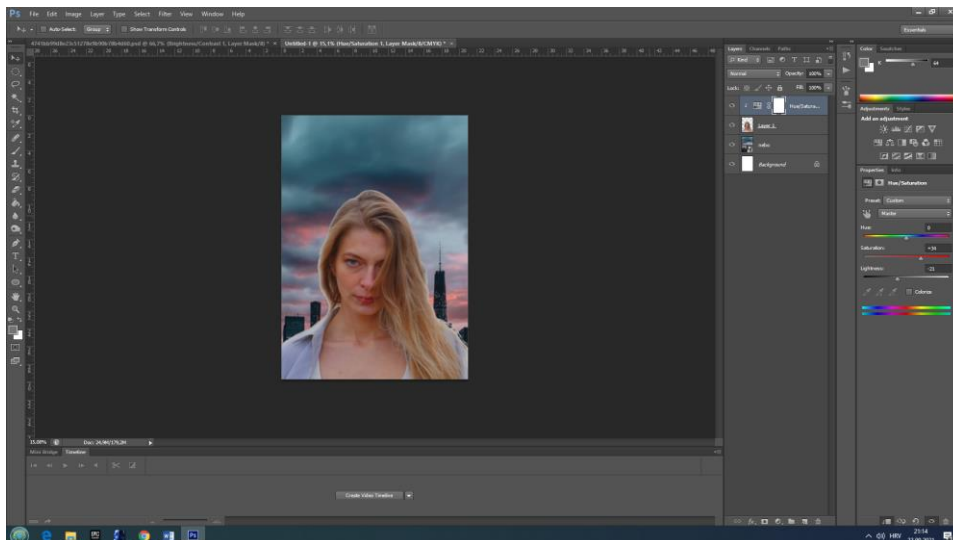
(Slika 1)

U sljedećem koraku dodaje se subjekt u zasebni layer, te se odstranjuje pozadina koja nije potrebna sa Quick selection alatom.

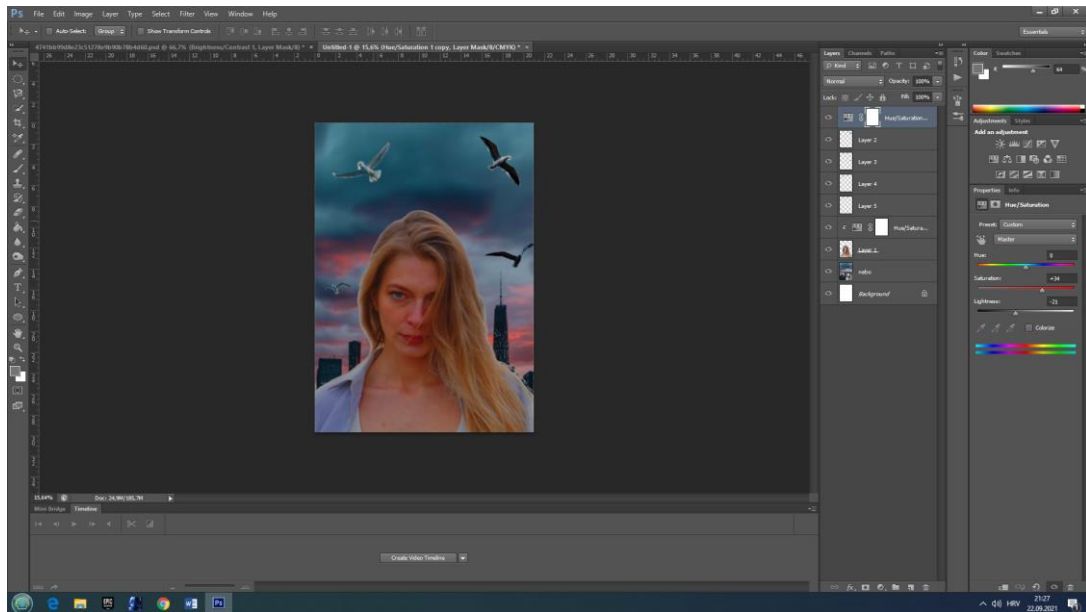
(Slika 2)

U daljnjem koraku, dodan je Hue / Saturation layer radi stvaranja bolje kolorne kompozicije između subjekta i pozadine. Zamračivanjem subjekta dobio se osjećaj da su subjekt i pozadina dio jedne fotografije.

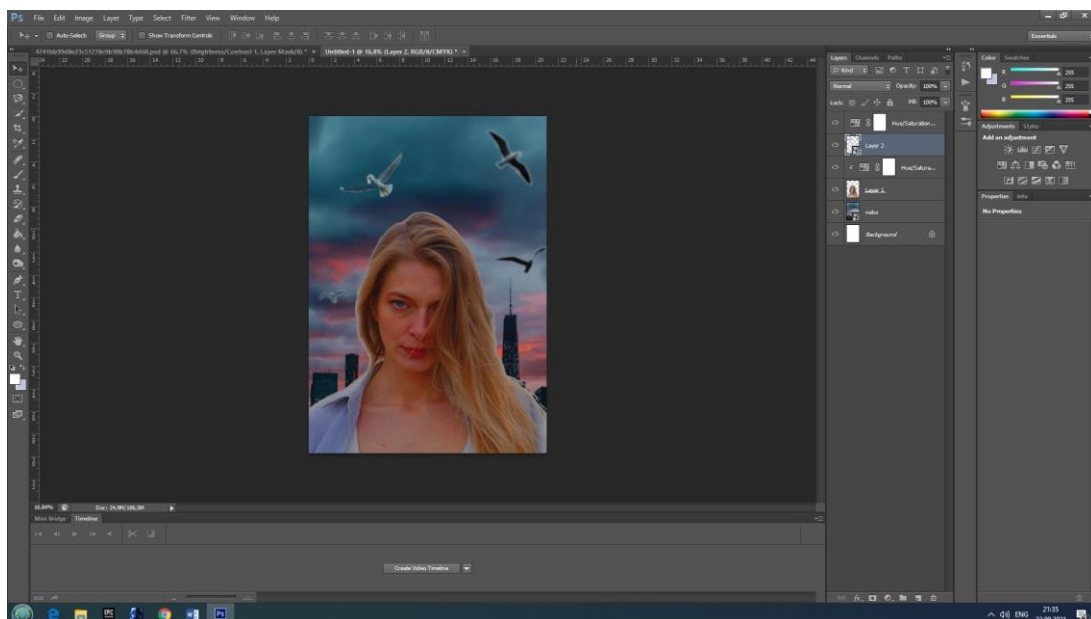
(Slika 3)

U sljedećem koraku dodano je nekoliko fotografija ptica u letu, određene ptice su selektirane i razdvojene od pozadine.

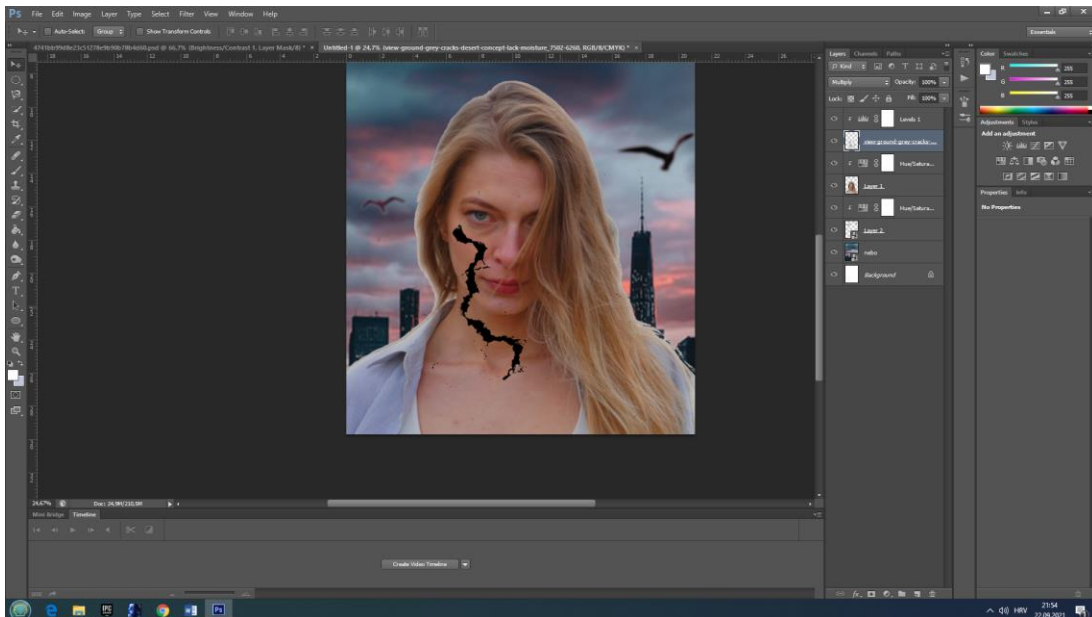
Slika 4

Nakon dodataka ptica u fotografiji, potrebno je zasebno svaku pticu. To postizemo opcijom Blur- Field blur.

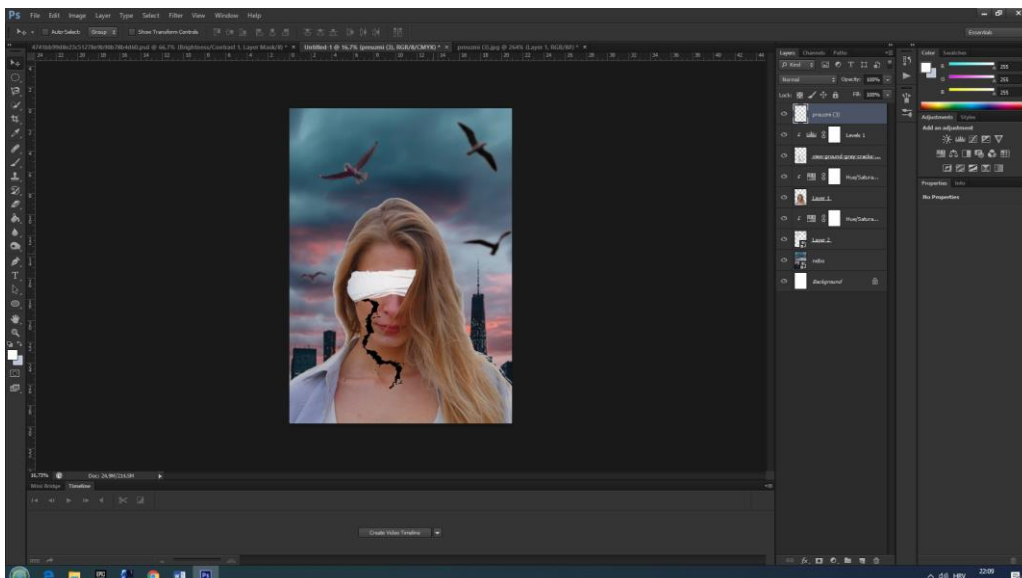
Slika 5

U sljedećem koraku dodaje se tekstura koja će biti prikazana na subjektu. S opcijom Multiply i sa Levels adjustment layerom tekstura se pomiješala i spojila s pozadinom.

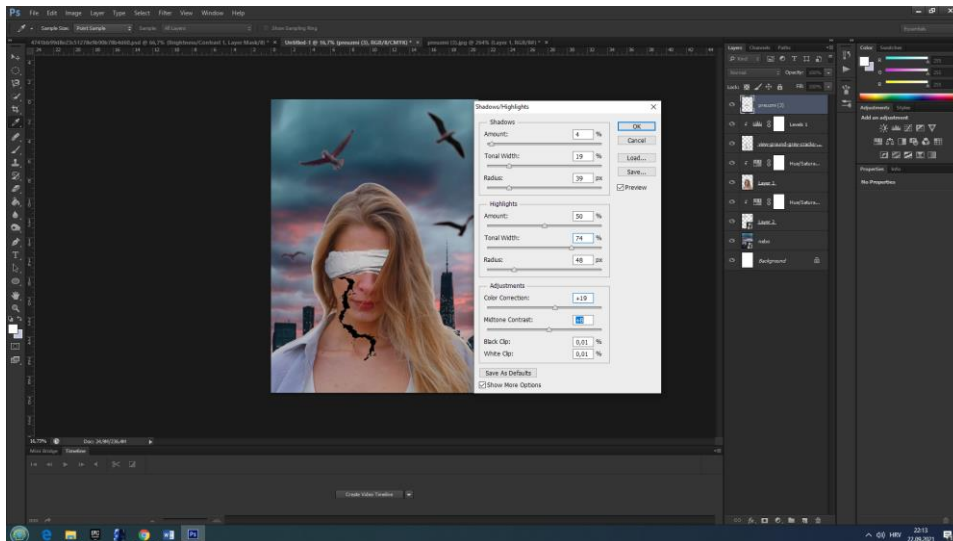
Slika 6

Nadalje dodaje se u novi layer povez koji će ići preko očiju subjekta Korištenjem warp alata, povez se namjestio točno da prekriva oči.

Slika 7

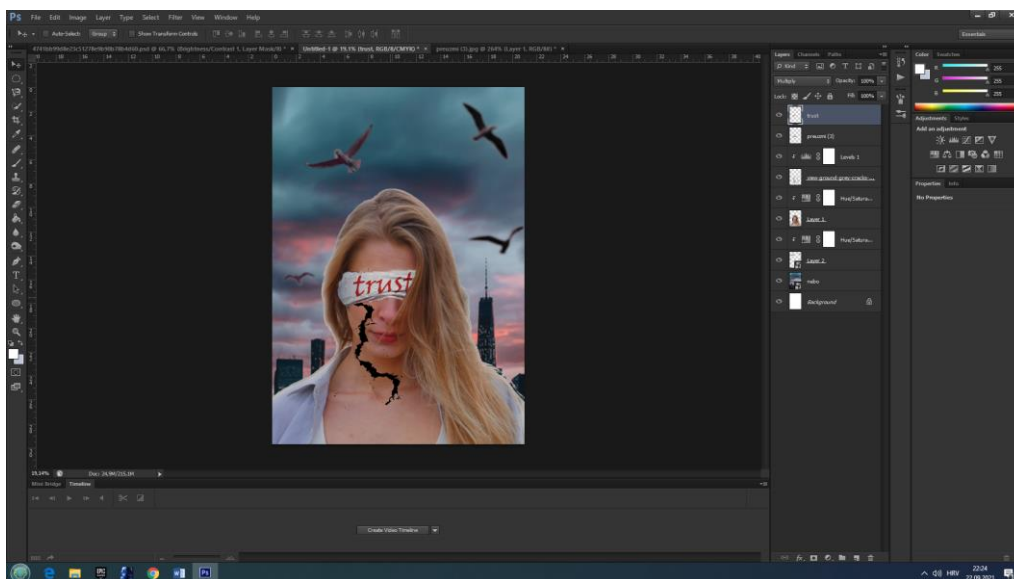
U sljedećem koraku, koristi se adjustment layer za sjene. Pomoću njega dobiva se puno realističnija slika poveza preko očiju. Cilj je dobiti istrošen povez koji stoji na tom mjestu dulje vrijeme.

Slika 8

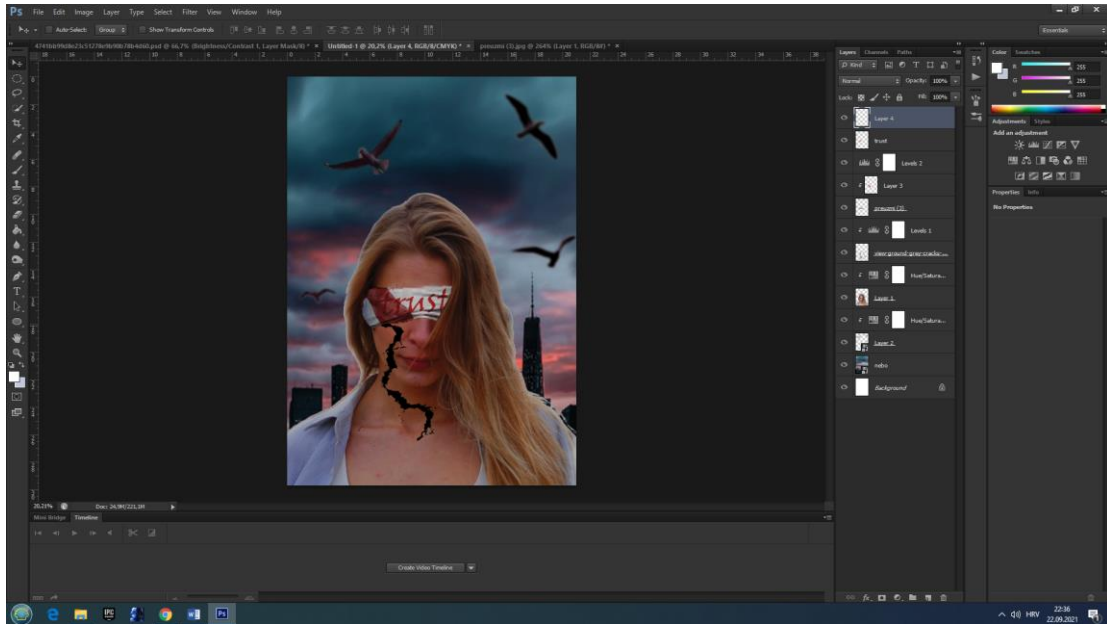
Korak dalje dodaje se tekst (TRUST) što simbolizira slijepo povjerenje u nekoga.

Tekst se dodaje u novom layeru pomoću tekst alata. Pomoću opcije multiply tekst je dobio teksturu poveza te izgleda kao da su slova krvava.

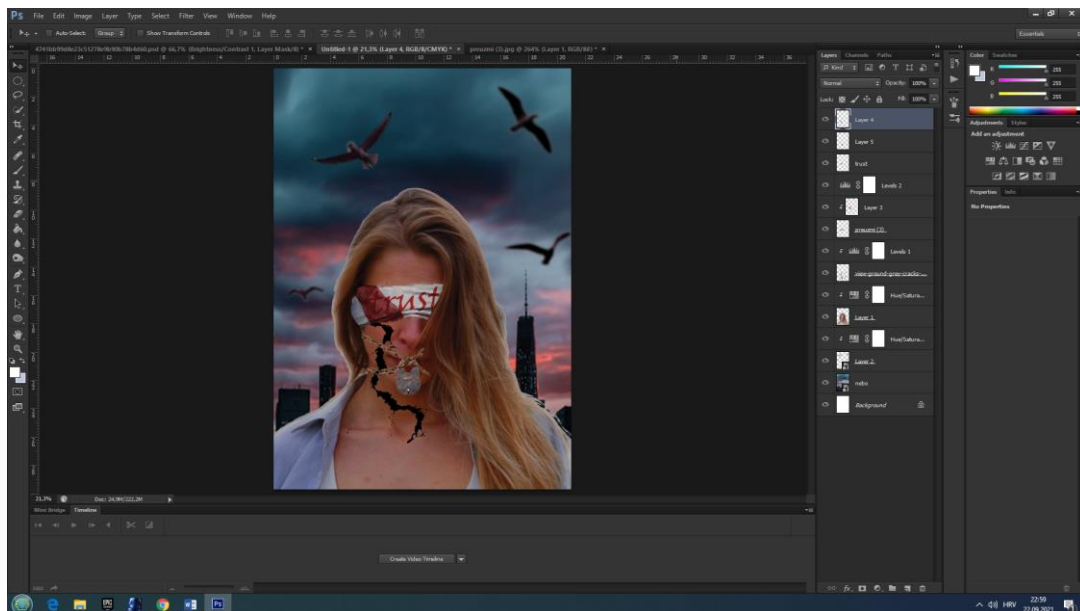
Slika 9

U sljedećem koraku dodan je otisak krvi na povezu, pomoću Multiply opcije dobivena je krvna tekstura i pomoću levels adjusment layera dobiven je realistični osjećaj na trenutni događaj.

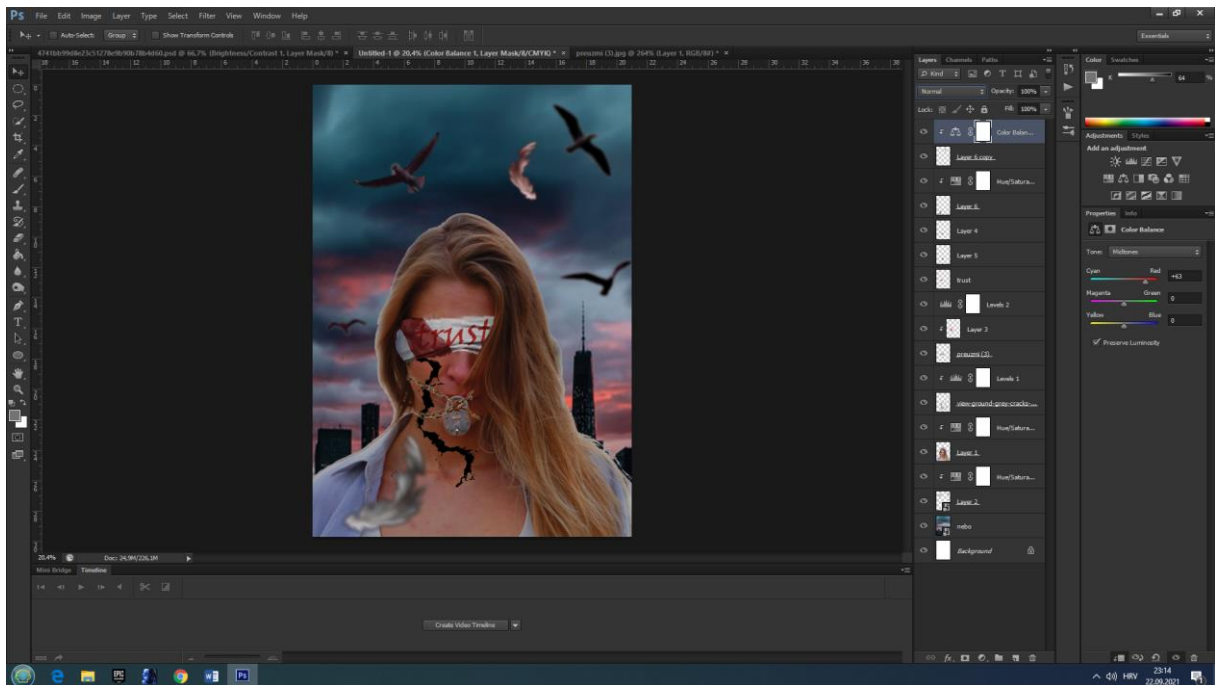
Slika 10

U novim Layerima dodani su lokot i lanci koji simboliziraju zabranu na slobodu govora.

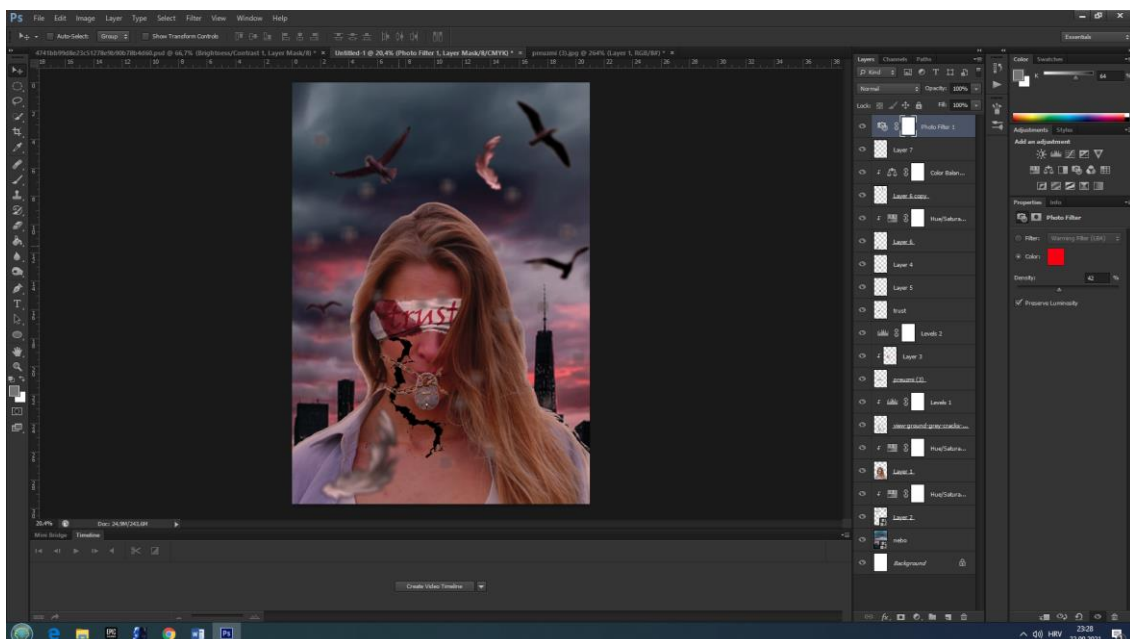
Slika 11

U slijedećem koraku dodana su 2 pera. Jedno je veće i u prvom planu, dok je drugo u pozadini postavljeno. Na peru u prednjem planu korišten je hue/saturation layer kako bi se objekt potamnio i pri tome dao kontrastni balans subjektu. Na peru u pozadini korišten je color adjustment layer kako bi se stopio s samom pozadinom i nebom.

Slika 12

Uz još nekoliko dodatnih modifikacija, konačna ilustracija je prikaza u ovoj fotografiji.

Slika 13

8. Zaključak

Nadrealizam se odnosio na podsvjesnu misao i izražavao je više od onoga što obično oko može vidjeti. Ove fotografije predstavljaju to; tema je promijenjena kako bi izgledala kao iz snova i služila slikaru. Nadrealisti su bili vrlo poznati po svojoj simbolici i skrivenom značenju Dali sa svojim slonovima, mravima, tigrom itd. Ili Magritte sa svojim jabukama. Nadrealizam ima za cilj privući vaš mozak i natjerati gledatelja da se osjeća unutar sna.

9. Literatura

1. Voorhies, James. [*"Surrealism". Metropolitan Museum of Art.*](#)
2. [^ Barnes, Rachel \(2001\).](#) *The 20th-Century art book*(Reprinted. ed.). London: Phaidon Press. [ISBN 978-0-7148-3542-6.](#)
3. [^ André Breton, *Manifeste du surréalisme*, various editions, BnF, Bibliothèque nationale de France](#)
4. [^ Ian Chilvers, *The Oxford Dictionary of Art and Artists*, Oxford University Press, 2009, p. 611, ISBN 0-19-953294-X](#)
5. [^ Jump up to:^a ^b "*André Breton \(1924\), Manifesto of Surrealism*".](#) *Tcf.ua.edu.* 1924-06-08. Retrieved 2012-12-06.
6. [^ Breton, André \(1997\).](#) *The Automatic Message (First. ed.)*. London: Atlas Press. [ISBN 978-0-9477-5799-1.](#)
7. [^](#) “The movement started in 1917, that year of war and revolution, when the term was coined by Guillaume Apollinaire and when three young intellectuals, André Breton, Philipp Soupault and Louis Aragon, met each other in Paris and found that they shared the same overriding artistic principle: any art, in future, was only possible if it denied the validity of bourgeois sense and morals.”— page 11 In: Haslam, Malcolm. *The Real World of the Surrealists*. New York: Galley Press / W.H.Smith Publishers, 1978.
8. [^](#) “Guillaume Apollinaire having coined the term *surréalisme* in the spring of 1917, subtitled his play *Le Mamelles de Tirésias*, performed just before his death the following year, *Drame surréaliste*. It was in fact Apollinaire who first introduced Breton to Philippe Soupault at his 125 Boulevard St. Germaine apartment, meeting-place for most of the significant avant-garde figures of the day.” p. 39 in David Gascoyne’s

Translator's Introduction to "The Magnetic Fields," included with "The Immaculate Conception," in Breton, André. *The Automatic Message*. Translated by David Gascoyne, Antony Melville, & Jon Graham. (London and Geurnsey: Atlas Press, 1997). [ISBN 1-900565-01-3](#) & CIP available from [The British Library](#).

9. [^](#) Yvan Goll's manifesto preceded Breton's by fourteen days, although Breton eventually succeeded in claiming the term for his group. See Matthew S. Witkovsky, "Surrealism in the Plural: Guillaume Apollinaire, Ivan Goll and Devětsil in the 1920s" *Papers of Surrealism*, 2, Summer 2004, 1–14.
10. [^](#) Hargrove, Nancy (1998). "The Great Parade: Cocteau, Picasso, Satie, Massine, Diaghilev—and T.S. Eliot". *Journal for the Interdisciplinary Study of Literature* 31 (1)
11. [^](#) Jean-Paul Clébert, *Dictionnaire du surréalisme*, A.T.P. & Le Seuil, Chamalières, p. 17, 1996.
12. [^](#) [Tracy A. Doyle, *Erik Satie's ballet Parade: an arrangement for woodwind quintet and percussion with Historical Summary*](#), University of Massachusetts, Amherst, 1998, Louisiana State University, August 2005. pp 51–66
13. [^](#) Vassiliki Kolocotroni, Jane Goldman, and Olga Taxidou, *Modernism: An Anthology of Sources and Documents*, University of Chicago Press, 1998, 211.
14. [^](#) Breton, "Vaché is surrealist in me", in [Surrealist Manifesto](#).
15. [^](#) Gérard Durozoi, An excerpt from History of the Surrealist Movement, Chapter Two, 1924–1929, Salvation for Us Is Nowhere, translation by

Alison Anderson, U of Chicago Press, pp. 63–74, 2002. [ISBN 978-0-226-17411-2](#).

16. ^ [Jump up to:](#)^a [b](#) [Dalí, Salvador](#), *Diary of a Genius* quoted in *The Columbia World of Quotations* (1996) [Archived](#) April 6, 2009, at the [Wayback Machine](#)
17. ^ [Jump up to:](#)^a [b](#) [c](#) [d](#) Dawn Ades, with Matthew Gale: "Surrealism", *The Oxford Companion to Western Art*. Ed. Hugh Brigstocke. Oxford University Press, 2001. Grove Art Online. [Oxford University Press](#), 2007. Accessed March 15, 2007, [GroveArt.com](#)
18. ^ [Sadoul, Georges](#) (12–18 December 1951). "Mon ami Buñuel". *L'Écran Française*. no. 335: 12.
19. ^ [Jump up to:](#)^a [b](#) [Thomas Pynchon](#) (1984) *Slow Learner*, p.20
20. ^ Breton (1924) *Manifesto of Surrealism*. [Pierre Reverdy](#)'s comment was published in his journal *Nord-Sud*, March 1918
21. ^ [Jump up to:](#)^a [b](#) ["Surréalisme 1 October 1924 — Princeton Blue Mountain collection"](#). [bluemountain.princeton.edu](#).
22. ^ [Jump up to:](#)^a [b](#) ["Durozoi, History of the Surrealist Movement, excerpt"](#). [press.uchicago.edu](#).
23. ^ [André Breton](#), *Manifestoes of Surrealism*, transl. Richard Seaver and Helen R. Lane (Ann Arbor, 1971), p. 26.
24. ^ ["The AHRB Centre for Studies of Surrealism and its Legacies. | Research Explorer | The University of Manchester"](#). [www.research.manchester.ac.uk](#).
25. ^ [Robertson, Eric](#); [Vilain, Robert](#) (April 6, 1997). [Yvan Goll—Claire Goll: Texts and Contexts](#). Rodopi. [ISBN 0854571833](#) – via *Google Books*.

26. [^] ["Man Ray / Paul Eluard – Les Mains libres – 1937 – Qu'est-ce que le surréalisme ?"](#). www.lettresvolees.fr.
27. [^] Vigneron, Denis (April 6, 2009). [La création artistique espagnole à l'épreuve de la modernité esthétique européenne, 1898–1931](#). Editions Publibook. [ISBN 9782748348347](#) – via Google Books.
28. [^] José Pierre, *Surrealism*, Heron, 1970
29. [^] [Jump up to:](#)^a ^b ^c ^d [Tomkins, Calvin, Duchamp: A Biography](#). Henry Holt and Company, Inc, 1996. [ISBN 0-8050-5789-7](#)
30. [^] [Link to Guggenheim collection](#) with reproduction of the
31. [Surrealist Art Archived](#) 2012-09-18 at the [Wayback Machine](#) from [Centre Pompidou](#). Retrieved March 20, 2007.
32. ["Surrealism – Magritte – Voice of Space"](#). Guggenheim Collection. Archived from [the original](#) on 2015-03-19. Retrieved 2009-12-26.
33. ["SFmoma.org"](#). Archived from [the original](#) on October 1, 2008.
34. [^] ["Artist – Magritte – Empire of Light – Large"](#). Guggenheim Collection. January 1953. Retrieved 2009-12-26.
35. [^] ["Artacademieparis"](#). Archived from [the original](#) on May 10, 2018.
36. <https://www.artsy.net/article/artsy-editorial-8-surrealist-photographers-dora-maar-man-ray>
37. <https://shutterstoppers.com/surreal-photography-techniques>

1. Popis fotografija

1. https://d7hftxdivxxvm.cloudfront.net/?resize_to=width&src=https%3A%2F%2Fd32dm0rphc51dk.cloudfront.net%2F47kjOsofTG9abK5n388K5g%2Flarger.jpg&width=800&quality=80
2. https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/a8/Portrait_dora-maar-par-rogi-andre_credit-droits-reserves_aware_women-artists_artistes-femmes.jpg
3. <https://anotherimg-dazedgroup.netdna-ssl.com/1000/azure/another-prod/340/1/341669.jpg>
4. https://d7hftxdivxxvm.cloudfront.net/?resize_to=width&src=https%3A%2F%2Fd32dm0rphc51dk.cloudfront.net%2F3epPGMj_nDqtKUUSvHxi3Q%2Flarge.jpg&width=800&quality=80
5. https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcQr4mEE6RWdjcn0ss3hZH8HyodttkCZP6JlVcNkPmyctuonybi5e9r_vpYpOavHUXISpvs&usqp=CAU
6. https://k6r7m2d4.stackpathcdn.com/wp-content/uploads/2020/04/Tabard_Roger-Parry-980.jpg
7. <https://inlibris.com/wp-content/uploads/assets/authors/bellmer-hans.jpg>
8. https://d7hftxdivxxvm.cloudfront.net/?resize_to=width&src=https%3A%2F%2Fd32dm0rphc51dk.cloudfront.net%2F4dMldIdAu_5AaGk-CcgJ8Q%2Flarger.jpg&width=1200&quality=80
9. https://www.tate.org.uk/art/images/work/T/T01/T01918_10.jpg
10. https://shutterstoppers.com/wp-content/uploads/2014/09/6304470781_f246ab2a68_z.jpg?1630866378
11. <http://pics.livejournal.com/riantiarno/pic/0000480t>

12. <https://picturecorrect-wpengine.netdna-ssl.com/wp-content/uploads/2019/11/weighted-levitation.jpg>
13. <https://photography1westthamescollege.files.wordpress.com/2015/01/solarization.jpg>